

Hizkuntza Eskubideen Protokoloa

ZERTAN DA URTEBETE GEROAGO

Abenduaren 17an urtea beteko da zenbait eragilek Donostian Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Protokoloa aurkeztu zutenetik. Orain, protokoloa kaieren bidez praktikan jartzeko garaia dela adierazi du Paul Bilbao Kontseiluko idazkari nagusiak.

Jon Ander De la Hoz

ARGAZKIA: KONTSEILUAK UTZIA

Agendak estu hartuta dabil azkenaldian Paul Bilbao Kontseiluko idazkari nagusia. Korsikatik itzuli berria da, Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Protokoloari lotutako bidaia tarteko. Hegazkin ugari hartu ditu Bilbaok azken urtean, iazko abenduan sortutako hitzarmenean sakontzeko asmoz. Donostia 2016 Europako Kultur Hiriburutzaren amaieraz geroztik, Kontseilua da protokoloak marraztutako bide-orria betetzen ari dela bermatzen duen eragile nagusia.

Bilbaok uste du proiektuak oihartzun dezentekoa izan duela lehen bedertzi hilabeteetan. Bere esanetan, “protokoloa bere bidea urratzen ari da”, eta horren adibide da Alemaniako Udako Ikastaro batzuetara joateko deia jaso izana: “Horrek erakusten du interesa badagoela”. Sare bat sortu dute eragile artean, eta laster *newsletter* bat bidaliko diete protokoloaren gainontzeko sustatzaileei, eman beharreko pausoak azaldu eta ELENeko –European Language Equality Network (Hizkuntzen Berdintasunerako Europako Sarea)– gainontzeko partaideak akuilatzen.

Hurrengo urratsetako bat protokoloak nazioarteko erakundeetan legitimazioa izatea da. Hiru erakunde dituzte jomugan: NBE Nazio Batuen Erakundea, Europako Kontseilua eta ESLA Europako

Segurtasun Lankidetzako Antolakundea. NBE, esaterako, urtea amaitu aurretik aurkezpen bat egin nahi dute. Europako Kontseiluaren Estrasburgoko egoitzan, aldiz, otsailean izan ziren eta hainbat batzorderekin harremana egin zuten.

Tokian tokiko erakundeek, batik bat, parlamentuek, protokoloa aitortzea da etorkizunerako ezarri duten beste helburuetako bat. Bide horretan zenbait bilera egin dituzte han-hemengo erakundeekin. Euskal Herrian, Kontseilua EAEko eta Nafarroako legebiltzarretako presidenteekin bildu da; Korsikan eta Galizian agintariekin eta eragileekin bildu dira. Hain justu, Korsikako Biltzarreko presidente Jean-Guy Talamonik begi onez hartu du proiektua, eta protokoloa parlamentuan aurkezteko asmoa adierazi du. Katalunian bertako CIEMEN eta Linguapax aritu dira bileretan, eta Generalitateak Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Protokoloa “oso gertuko” duela adierazi du Bilbaok.

Protokoloaren indargune nagusiak bere baloreak direla uste du Kontseiluko idazkari nagusiak. Horien artean, bizikidetzak eta demokratizazioa azpimarratu ditu: “Guk hizkuntza aniztasunaren kudeaketa desegokia agerian jarri dugu. Europar izan diren liskar gehienak ez dira estatuen artekoak izan,

estatu barruan gertatu dira. Hizkuntza dago erdian, eta hizkuntza boterea da, baita ekonomikoa ere. Beste hizkuntza bat dakienak lan hobea duela edo ikasteko erraztasun gehiago dituela jakitean, talkak sortzen dira estatu barnean”. Horregatik, Kontseiluko kideak dio hizkuntza-komunitateen arteko aukera berdintasunean sinesten duela, eta horiek bermatuz gero hainbat gatazka saihestuko liratekeela. Bere esanetan hizkuntzen arteko aukera berdintasunaren bila joan behar da, eta nazioarteko erakundeek zeresan handia dute.

Sare propioa handitzea ere jo du erronkatzat Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Protokoloak: “Berez, gure asmoa ez da kuantitatiboa, kualitatiboa baino. Gutxienez, hizkuntza bakoitza ordezkatuko zuen eragile bat nahi genuen proiektuan. Europako oso hizkuntza gutxitu gutxi geratu dira kanpoan. Behin hori lortuta, erakunde horiei biderkatzeko eskatuko diegu, euren hizkuntzetan sare trinkoago bat osatze aldera”.

Kaiera, tresna garrantzitsua

Protokoloaren luzapen gisa kaiera abiatuko dute sinatzaileek. Tresna garrantzitsutzat du Bilbaok: “Ehun eragiletik gora dabilta inguruan. Agian ez du balio loteslerik izango, baina zuzenean

Irailean bildu ziren Kontseiluko Paul Bilbao eta Haizpea Abrisketa Korsikako Biltzarreko presidente Jean-Guy Talamonirekin. Protokoloa parlamentuan aurkezteko asmoa adierazi zuen.

edo zeharka milioika hiltun ordezkatzen dituen tresna kontuan hartu beharrekoa da”.

Hiltun komunitate bakoitzak protokoloa norbere hiltzuntzan bideragarria izan dadin prestatuko duen bide-orria da kaiera: “Hiltzuntza bakoitzaren egoera ezberdina da, eta baita tokian tokiko amarauna instituzionalak ere. Beraz, hor jasotzen diren neurriak bakoitzak bere inguruaren arabera jorratuko ditu”. Azken xedea, Hiltzuntza Eskubideak Bermatzeko Protokoloak ezarritako 185 neurriak betetzea da. Bakoitzak bere erritmoan egingo du, eta tarteko urratsak ere kontuan hartu ahal izango dira: “Erritmoa ezberdina denez, ez da beti kolpetik beteko, kasuistika guztiak ezberdinak direlako. Esaterako, Kataluniako Principat-ean neurrien %80tik gora beteta dituzte, eta beste leku batzuetan laurdenik ere ez”.

Kaierak lantzeko azterketa bat egin da; ondoren, tokian tokiko eragileek esaten dute bost urte barru noraino iritsi nahi duten, eta hamar urtean noraino: “Batzuei irakasleak trebatzea interesatuko zaie, frasieraren kasuan bezala, eta besteei zinema hiltzuntza propioan lantzea”. Dagoeneko hainbat tokitan hasi dira kaierak prestatzen. Besteak beste, Aragoi eta Korsikan lehen pausoak eman dituzte, beste zenbait lurraldetan bezalaxe.

Euskararen kaiera aurten argitaratzeko asmoa dute. Bilbaoren esanetan, “guretzat kaiera erronka bat da, eta 2017an inbertsio handia egin dugu prestatzeko. Sinatu zuten eragileekin harremanetan jarri eta eremuz eremu ari gara iritziak jasotzen”. Halaber, Kontseiluan jakitun dira euskararen kasuan egoera berezia dela zatiketa administratiboa tarteko.

ZER DA PROTOKOLOA

Europako hiltzuntza eskubideak bermatzeko bitartekoa da. Hiltzuntza gutxietako 200 eragileren eskutik 185 neurri zehaztu ziren. Neurri horiek hartuko balira hiltzuntza eskubideak errespetatuko lirateke. 2016ko abenduan aurkeztutako protokoloaz informazio gehiago:

www.argia.eus/argia-astekaria/2526/donostiako-protokoloa

Hala ere, ikuspegi nazionala lantzeko beharra dagoela uste du Bilbaok. Kaiera bakarra izango da, baina 185 neurrietako bakoitzak zein erakunderi dagokion jartzen badu, Euskal Herriko kasuan hiru administrazioari egingo zaio erreferentzia kasu askotan. Erritmoak ere, herri bakoitzeko errealitateak ezagutzen dutenek markatuko dituzte: “Guk bide-orria zein den esango dugu, baina gero bakoitzak landuko du bere eremuan, baita sektoreka ere”. Hedabideak jarri ditu adibide.

Udalek zeresan berezia dute prozesu honetan, batetik bestera aldaketa handiak daudelako: “Getxo eta Azpeitiako errealitateak ezberdinak dira”. Zer esanik ez Euskal Herriko hiru eremu administratiboak kontuan hartuta. Bilbaoren aburuz, EAEko eta Nafarroako aldundiek praxia gehiago lantzen dute, eta neurri asko Eusko Jaurlaritzara edota Espainiako Gobernura bideratuko dira, eskuduntzak haiek dituztelako. Aldiz, Ipar Euskal Herrian araugintza guztia Frantziako Estatuaren esku dago, eta herriko etxeek sustapena egin dezakete. Kasuistika hori guztia kontuan hartu beharko da kaierak lantzerako garaian. Hiltzuntza eskubideak bermatzeko 185 neurriak betetzea da helburu nagusia. ■

BABESLEA: **BIZKAIKO FORU ALDUNDIA**

Eman hegoak euskarari

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral
www.bizkaia.eus